

ما درگیر دفاع مقدس هستیم و تاریخ جنگ جزو متن زندگی ماست. گاهی صبح که از خواب بیدار می‌شویم با یک موضوع یا کتاب تا شب درگیر هستیم. به هر حال گاهی قلاب ما گیر می‌کند و به این فکر می‌کنیم که این قصه چقدر قابلیت پرداخت دارد. گاهی این گیر کردن قلاب تبدیل به کتاب و بعضی اوقات نیز تبدیل به مستند «نگاتیو» می‌شود

کارگردان مستند «نگاتیو»:

تاریخ جنگ، بخشی از زندگی ماست

کتاب‌هایی مانند «تکرار یک تنهایی» درباره شهید آوینی، «او یک ملت بود» درباره شهید بهشتی و «داس و شمشیر» درباره وقایع جنگ در سال ۶۵ را بنویسد. ممدی مدتی است با مجموعه مستند کوتاه «نگاتیو» که از شبکه مستند پخش می‌شود، سعی دارد گفتنی‌ها را گویا و تصویری کند. ما با کمک این مجموعه تصاویر می‌توانیم به فضای موجود در جنگ یا تفکر فرماندهان برجسته آن دوران پی ببریم؛ دورانی که شاید بعضی فکر کنند به پایان رسیده اما به گفته ممدی، استقبال از این برنامه در ساعتهای مانده به بامداد، نشان‌دهنده جای خالی این دست برنامه‌هاست. به همین بهانه با این کارگردان گفت‌وگویی کردیم که از نظر می‌گذرانید.

مجموعه‌ای از تصاویر دوران جنگ از شخصیت‌های مهمی مانند شهیدان «اسماعیل دقایقی»، «ولی... فلاحی»، «علی میادشیرازی»، «یوسف کلاهدوز» و همچنین عملیات‌های مختلف مانند والفجر، آزادسازی مهران و خرمشهر، کربلای یک و فتح‌المبین ما را پرت می‌کند به دوران جنگی که شاید بسیاری از ما در آن دوران زندگی نکرده باشیم اما درکش کردیم. محمدعلی ممدی، کارگردان و پژوهشگری که هنگام شروع جنگ ایران و عراق تنها یک کودک خردسال بود اما تا همین امروز با درکی که از حوزه دفاع مقدس به دست آورده، توانسته است

نسرین یختیاری
روزنامه‌نگار

نیاز داشتم که بتواند به من کمک کند و پیدا نکردم. ظاهراً حوزه‌های دیگر برای فعالان رسانه‌ای جذاب‌تر از دفاع مقدس است.

۴ چه مقدار آرشیو داریم که هنوز دیده نشده است؟

مقدار آرشیوها ده‌ها برابر چیزی است که ما در این سال‌ها دیده‌ایم. صداسیما، یگان‌های مختلفی مانند سپاه... آرشیوهای بزرگی دارند که به تبع زمان جنگ، تعداد زیادی دوربین داشتند که این وقایع را ضبط می‌کرده است.

۵ چه بازخوردهایی از مخاطبان دریافت کردید؟

اگر ما در گذشته یک کتاب می‌نوشتیم که طیف کمتری آن را می‌خواندند، کار با تلویزیون به شکلی است که بازخوردهای آن بیشتر به ما می‌رسد و بیشتر دیده می‌شود. ممکن است یکی، دو نفر به روش کار ایراد گرفته باشند اما تا به حال بازخورد منفی نداشتیم و بقیه مردم خیلی به ما لطف داشتند و گرم و پرانرژی به شکلی نظرشان را به ما رساندند که انگار جای چنین برنامه‌ای در سیما خالی بوده است. فکر غالب این بود که دوره دفاع مقدس تمام شده و این چیزها مشتری ندارد و مردم خسته‌اند و فضا هم به این تفکر دامن می‌زد اما این طور نیست؛ وقتی برنامه‌ای از شبکه مستند ساعت یک‌ربع به ۱۲ شب پخش شود و تا این اندازه بازخورد داشته باشد، نشان می‌دهد که هنوز این برنامه‌ها خواهان جدی دارد و این برایم جالب بود. همین که نتیجه پژوهش خود را به شکلی مثبت می‌دیدم، خیلی خوشحال شدم و احوال خوبی به ما منتقل می‌کرد.

۶ چه فضایی در جنگ وجود داشته که حالا وجود ندارد و شاید جزو

حسرت‌های شما به‌شمار بیاید؟

تمام آن زمان از لحاظ سلوک افراد برایم حسرت است و آدم‌های آن زمان را می‌پسندم و حداقل به ایده‌آلم نزدیک‌تر هستند و آنها را دوست دارم؛ چون در مقاطعی کارهای بزرگی انجام داده‌اند و ثابت شده‌اند. ما هم مانند بسیاری از ایرانیان، قهرمان‌پسند هستیم و اینها نیز از نظر ما قهرمان هستند.

یاسر قاسم سلیمانی یا عملیات‌های مختلف برنامه‌ای بسازید؟

خیلی بحث روند مطرح نیست، ما درگیر دفاع مقدس هستیم و تاریخ جنگ جزو متن زندگی ماست. گاهی صبح که از خواب بیدار می‌شویم با یک موضوع یا کتاب تا شب درگیر هستیم. به هر حال گاهی قلاب ما گیر می‌کند و به این فکر می‌کنیم که این قصه چقدر قابلیت پرداخت دارد. گاهی این گیر کردن قلاب تبدیل به کتاب و بعضی اوقات نیز تبدیل به مستند نگاتیو می‌شود. این ایده‌ها در مسیر کار به ذهن ما می‌رسد و این طور نیست که بنشینیم، فکر کنیم چه چیز پیدا می‌شود، بلکه نزدیک ۲۵ سال است در این اسناد، مدارک و عکس زندگی می‌کنیم و نسبت به انرژی و حالی که در لحظه داریم، بعضی‌ها ممکن است به خروجی خوبی برسند و برخی خیر.

۷ دسترسی به آرشیو این فیلم‌ها برای شما چطور بود؟

دسترسی به آرشیو به طور کلی در ایران سخت و کار پیچیده‌ای است و اینجا چندان مرسوم نیست که آرشیو در اختیار قرار بگیرد. برای نگاتیو مقداری از آرشیو سازمان صداسیما کمک گرفتیم و مقداری هم از آرشیوهای شخصی و یگان‌های مختلف بوده است. این مقدار تصاویر که الان حدود ۳۰۰ برنامه ضبط شده در مقابل آنچه موجود است، چندان زیاد نیست. به جز این من به شخصی

۸ چه زمینه و انگیزه‌ای موجب شد که در این سری به جای آقای گودرزی، شما سراغ کارگردانی و پژوهش «نگاتیو» بروید؟

متأسفانه برای آقای گودرزی که کارگردان سری اول بود، مشکل فنی خارج از مسیرکاری پیش آمد که توفیق همکاری با ایشان را از دست دادم. علت گرایشم به ساخت مستند «نگاتیو» را چندان نمی‌توانم شرح دهم؛ در حقیقت از قدیم و به طور شخصی به مسائل دفاع مقدس، فیلم‌ها و عکس‌های باقی مانده از این واقعه علاقه داشتم. من قبلاً در فضای مجازی عکس منتشر می‌کردم، بعد به این فکر کردم که اگر بستری مهیا باشد، با فیلم هم می‌توانیم این کار را انجام دهیم. این پیشنهاد را با رئیس شبکه مستند در میان گذاشتیم و ایشان نیز استقبال کرد و نمی‌دانستیم میزان استقبال از برنامه چگونه است. بنابراین یاعلی گفتیم و کار را شروع کردیم و خیلی بد هم نشد.

۹ چقدر فرآیند تولید این مجموعه و پژوهش آن زمان برد؟

معمولاً مجموعه‌ای از آرشیوها باید جمع شود و بعد من نگاه می‌کنم و آنچه امکان صحبت کردن درباره آن وجود دارد را انتخاب و جدا می‌کنم و از هر کدام به اندازه زمان فیلم استفاده می‌کنم و اطلاعات قدیمی خود را در این موضوع نیز دخیل می‌کنم. به دلیل این که مدت‌ها درگیر موضوع دفاع مقدس هستم، برایم انجام این کارها خیلی پیچیده نیست و به نسبت ساده است.

۱۰ چه شد که تصمیم گرفتید این مجموعه مستندها به صورت آرشیوی باشد و علت انتخاب این قالب برای بیان روایت‌ها چه بود؟

زمان این مستند کم است و به نظرم جذابیت بیشتری داشت و باید یک محصول به سرعت گویاسازی شود و یک سری دیتاهای خاص، جذابیت این آرشیو را زیاد می‌کرد. در حقیقت، نقشه یا طراحی خاصی در کار نبود و به همین دلیل انتخاب فیلم کوتاه بهتر و جذاب‌تر بود.

۱۱ چه روندی را پشت سر می‌گذارید تا به این نتیجه برسید که می‌خواهید درباره شخصیت‌های فعال در جنگ مانند شهیدان اسماعیل دقایقی